

Torah from Around the World

In het dagelijks leven ben ik een typische eenling, maar het bewustzijn deel uit te maken van de onzichtbare gemeenschap van hen die waarheid, schoonheid en rechtvaardigheid nastreven, heeft mij altijd behoed voor gevoelens van eenzaamheid.

Albert Einstein

Sjabbat 29 augustus 2020 / 9 Elloel, Ki Tétsé, Dewariem/Deuteronomium 21:10 - 25:19

Tanach blz. 393 - 401

Haftara: Jesjahoe 54:1 - 10

Tanach blz. 892

Vertaler: Benjamin Cohen

Commentaar: *Rabbin Marc Sack, Congregation Rodeph Sholom, Tampa, Florida.*

Oorspronkelijke Engelse tekst: <http://www.jtsa.edu/you-must-not-remain-indifferent>

Je mag niet onverschillig blijven

Mijn grootvader was verhalenverteller - niet van beroep, maar van nature. Hij liet nooit een kans voorbijgaan om mijn broers en zussen en mij te vertellen over zijn reis naar Amerika en de beproevingen van zijn leven. Van beroep was hij fruitventer. Hij had een grote bestelwagenachtige vrachtwagen die hij elke ochtend vol fruit en groente laadde, om daarna naar de wijken in en rond Hartford te rijden, waar hij zijn goederen aan de man bracht. Soms huurde mijn grootvader jongeren in om hem op de vrachtwagen te helpen. Ik heb dit zelf een paar zomers gedaan. Eén van deze helpers - dit moet begin jaren vijftig geweest zijn - was een Afro-Amerikaanse tiener. Op een zomerochtend waren mijn grootvader en zijn helper klaar met het laden van de vrachtwagen en stopten bij een restaurant om te ontbijten. Ze gingen aan een tafel zitten, maar de eigenaar zei dat

hij de jongeman niet wilde bedienen. Zoals mijn grootvader het vertelde, zei hij toen tegen de eigenaar: "Als je hem niet bedient, bedien je mij ook niet." Vervolgens stonden ze op en verlieten het restaurant. Mijn grootvader maakte beslist geen ideologie van zijn overtuigingen. Hij sprak nooit over het kwaad van racisme. Hij wist gewoon dat onverdraagzaamheid verkeerd was en dat alle mensen het verdienden fatsoenlijk te worden behandeld.

Het commentaar op parasja Etz Hayim stelt dat het overkoepelende thema van Ki Tétsé 'de fundamentele waardigheid en waarde van de mens' is (p. 1112). Als het gaat om waardigheid en waarde van de mens, dan brengt de sidra ons een duidelijke boodschap. Hoofdstuk 22:1-3 gaat over *hasjavat aveidiem*, het teruggeven van verloren voorwerpen. Het eindigt met woorden die veel verder gaan dan het onderwerp zelf: *lo toechal l'hitaleem* – 'Je mag niet onverschillig blijven' (Dewariem/Deuteronomium 22:3). De Jewish Study Bible zegt: 'De wet doet een moreel beroep op het geweten, maar kent geen wettelijke sanctie' (p. 415). Met deze verklaring biedt de Tora ons niet zozeer een wet om te volgen, maar veeleer een levenshouding: we moeten ons richten op betrokkenheid, we moeten ons niet alleen bewust zijn van onrecht, maar ook het verlangen en de motivatie hebben om er iets aan te doen.

In zijn essay *No Time for Neutrality* schreef Heschel: 'Joden voelen het meest levendig dat de wereld niet is verlost, dat de huidige stand van zaken verschrikkelijk is. Er is in het jodendom geen bezorgdheid over persoonlijke verlossing. Het gaat om universele verlossing' (p. 78). Dit is een waarschuwing voor de religieuze neigingen die gericht zijn op persoonlijke vervulling en groei, ten koste van sociale actie. Jodendom gaat veel meer over een relatie met de ander dan over een relatie met jezelf.

Mijn kehila maakt, samen met veel andere, elk jaar een speciale dag vrij voor gemeenschapsacties. Op die dag gaan honderden gemeenteleden naar verschillende sociale instellingen en doen alles: van fruit plukken tot spelen met zieke kinderen, van wieden tot het opruimen van tuinen bij opvangcentra voor mishandelde vrouwen. Dit zijn goede programma's. Ze geven mensen die dit soort vrijwilligerswerk anders misschien niet zouden doen, de kans om tijd te geven aan de gemeenschap.

Er zijn veel redenen om programma's voor gemeenschapsactie aan te bieden. Onder andere omdat ze ons eraan herinneren hoe bevoorrecht wij zijn. Een bevriende katholieke priester zegt altijd dat de beste manier om onze eigen problemen aan te pakken, is: betrokken raken bij die van een ander.

Maar de echte motivatie voor gemeenschapsactie is om Joden oog in oog te brengen met menselijk lijden. Het is om hen te helpen een wereld te zien en te begrijpen, die anders is dan de hunne. Met die confrontatie brengen wij een boodschap over: *je mag niet onverschillig blijven*. Ons doel is om Joden te helpen de wil te ontwikkelen om betrokken te raken, zich bewust te zijn van onrecht en

gemotiveerd te zijn regelmatig te handelen om onrecht te verlichten. Eén dag per jaar is nauwelijks genoeg. Onze hoop is dat we door middel van deze programma's Joden zullen helpen zich regelmatig te focussen op, en betrokken te raken bij, de behoeften van de ander.

Heschel schreef: "... De vervulling van een mitswa is een manier om broederschap aan te gaan met de ultieme wil. Door onszelf in te zetten voor het doel, voelen we hoe Hij een partner is bij wat we doen." (*No Time for Neutrality*, p. 79). We houden gemeenschapsacties om een partnerschap met God aan te gaan. We delen in Gods bewustzijn van, en zorg voor, de zwakken en kwetsbaren. Door onze acties brengen we Gods aanwezigheid in de wereld.

Dit beschrijft nauwelijks het niveau van bewustzijn dat mijn grootvader had toen hij die ochtend dat restaurant uitliep. Maar ik geloof dat hij die dag een glimp van Gods aanwezigheid heeft gezien.